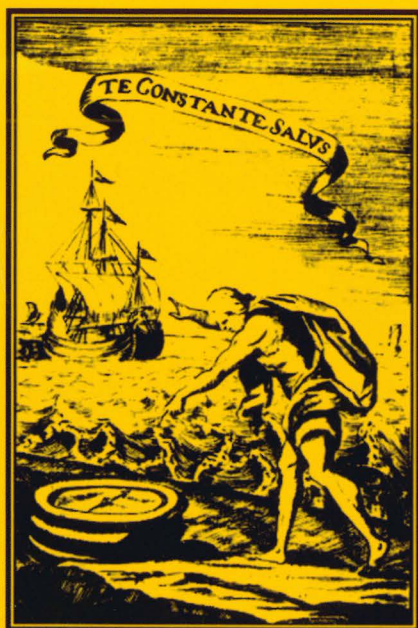

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik CXV

Nr 1

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

**KWARTALNIK
HISTORYCZNY**

**Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku**

**ROCZNIK CXV
2008**

1

**WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
Warszawa 2008**

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz, Marian Biskup, Stanisław Bylina,
Iwona M. Dacka–Górzyńska, Dorota Dukwicz (sekretarz),
Marian Dygo (zastępca redaktora), Adam Galos, Magdalena Hulas,
Maciej Janowski (zastępca redaktora), Leszek Jarmański, Tomasz Kizwalter,
Wojciech Kriegseisen (redaktor), Roman Michałowski, Henryk Samsonowicz,
Jerzy Strzelczyk, Józef Szymański, Stanisław Trawkowski, Roman Wapiński,
Romuald Wojna (zastępca redaktora), Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. (+48 22) 831 02 61
e–mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh.semper.pl>

Adiustacja: Bogusława Pilch

© Copyright by
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*
Warszawa 2008

© All right reserved. No part of this book may be reproduced,
stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means
without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej
publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk
oraz Wydawnictwa Naukowego *Semper*

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa
tel./fax (+48 22) 828 49 73
e–mail: semper@semper.pl
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

PL ISSN 0023–5903
Nr indeksu 363103

SPIS TREŚCI

Jacek Burdowicz – Nowicki, Aktywność Rosji po rozdwojonej elekcji — czerwiec–sierpień 1697 r.	5
Patrycja Jakóbczyk – Adamczyk, Kwestia wschodnia w opinii dyplomatów hiszpańskich za panowania Ferdynanda VII (1808–1833)	35

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Jacek Wijaczka, Elektor brandenburski Fryderyk Wilhelm — Wielki Elektor?	55
Grażyna Szelaągowska, Film w warsztacie historyka	63
*	
F. Hartmann, <i>Hadrian I. (772–795). Frühmittelalterliches Adelspapsttum und die Lösung Roms vom byzantinischen Reich</i> — Przemysław Nowak	69
S. Scholz, <i>Politik — Selbstverständnis — Selbstdarstellung. Die Päpste in karolingischer und ottonischer Zeit</i> — Przemysław Nowak	72
M. Isoaho, <i>The Image of Aleksander Nevskiy in Medieval Russia. Warrior and Saint</i> — Mariusz Bartnicki	74
<i>Rittertum und höfische Kultur der Stauferzeit</i> , red. J. Laudage, Y. Leiverkus — Wojciech Iwańczak	76
K. Tanaś, <i>Społeczeństwo wielkopolskie w procesie kształtowania tożsamości regionalnej (1202–1314)</i> — Tomasz Jurek	81
<i>Haus- und Familienbücher in der städtischen Gesellschaft des Spätmittelalters und der Frühen Neuzeit</i> , wyd. B. Studt — Maria Bogucka	85
J. Black, <i>George III: America's last King</i> — Paweł Hanczewski	87
M. Řezník, <i>Za naši a vaši svobodu. Století polských povstání (1794–1864)</i> — Maciej Górny	91
<i>Galicja a multicultural land</i> , red. Ch. Hann, P. R. Magocsi — Tomasz Gąsowski	94
V. Merkys, <i>Tautiniai santykiai Vilniaus vyskupijoje 1798–1918 m.</i> — Jan Jurkiewicz	98
<i>Volskaustände in Rußland. Von der Zeit der Wirren bis zur „Grünen Revolution“ gegen die Sowjetherrschaft</i> , wyd. H.-D. Löwe — Aleksandra Porada	103
T. Serrier, <i>Provinz Posen, Ostmark, Wielkopolska. Eine Grenzregion zwischen Deutschen und Polen 1848–1914</i> — Lech Trzeciakowski ...	107

D. Fewster, <i>Visions of Past Glory. Nationalism and the Construction of Early Finnish History</i> — Łukasz Sommer	113
R. Vu pius, <i>Nationalisierung der Religion. Russifizierungspolitik und ukrainische Nationsbildung 1860–1920</i> — Maciej Janowski	116
<i>Traumland Osten. Deutsche Bilder vom östlichen Europa im 20. Jahrhundert</i> , red. G. Thum — Paweł Brudek	119
<i>Nestor Mahno. Krest'ánskoe dviženie na Ukraine 1918–1921. Dokumenty i materialy</i> , red. V. Danilov, T. Šanin — Romuald Wojna	123
W. Mędrzecki, <i>Inteligencja polska na Wołyniu w okresie międzywojennym</i> — Zbigniew Zaporowski	128
S. Cenckiewicz, <i>Tadeusz Katelbach (1897–1977). Biografia polityczna</i> — Marek Sioma	130
W. Chmielewski, <i>Kształcenie nauczycieli w okresie ideologizacji szkolnictwa (1944–1956)</i> — Anna Landau-Czajka	134
M. Wierzbicki, <i>Związek Młodzieży Polskiej i jego członkowie</i> — Dariusz Jarosz	137
<i>Polsko a Československo v roce 1968. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference, Varšava, 4.–5. září 2003</i> , red. P. Blažek, Ł. Kamiński, R. Vévoda — Maciej Górny	142
<i>Socjalizm w życiu powszednim. Dyktatura a społeczeństwo w NRD i PRL</i> , red. S. Kott, M. Kula, T. Lindenberger — Piotr Perkowski	146
K. Dąbek, <i>PZPR — retrospektywny portret własny</i> — Mirosław Szumilo	151

IN MEMORIAM

Karol Marian Pospieszalski (11 IX 1909 – 19 II 2007) — Bartłomiej P. Wróblewski	157
Edmund Cieślak (7 XI 1922 – 22 IX 2007) — Maria Bogucka	161

CONTENTS

Jacek Burdowicz-Nowicki, <i>Russian Activity after the Double Election</i> — June–August 1697	5
Patrycja Jakóbczyk-Adamczyk, <i>The Eastern Question in the Opinion of Spanish Diplomats during the Reign of Ferdinand VII (1808–1833)</i>	35
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	55
IN MEMORIAM	157

INSTRUKCJA REDAKCYJNA „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

I. Zaleca się, aby teksty sporządzane były w dwóch egzemplarzach wydruku (maszynopisu) wydawniczego: podwójna interlinia, 30 wierszy na stronie, po 60 znaków w wierszu, szeroki lewy margines, bez żadnych wyróżnień. Do tekstu należy dołączyć streszczenie w języku polskim, nieprzekraczające jednej strony maszynopisu wydawniczego. Do wydruku prosimy dołączyć dyskietkę.

II. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji): z lewej strony u góry imię i nazwisko autora, a także nazwa instytucji (jeśli autor życzy sobie, aby tekst był afiliowany) lub miasto. Poniżej na osi tytuł. Wszystkie elementy pismem tekstowym, nie wersalikami.

III. Układ pozostałych rodzajów tekstów.

1. W recenzji nad tekstem zamieszczamy nagłówek: imię (rozwinęte) i nazwisko autora recenzowanej pracy, pełny tytuł według strony tytułowej (gdy recenzja dotyczy pracy zbiorowej lub edycji źródłowej, po tytule podajemy pełne imiona i nazwiska redaktorów lub wydawców; jeśli praca jest wielotomowa — liczbę tomów lub części cyframi arabskimi, np. t. 1–2), miejsce i rok wydania, nazwę wydawnictwa, liczbę stron, ewentualnie nazwę serii wydawniczej. W nagłówkach stosujemy skróty w języku recenzowanej pracy, np. ed., bearb. von, hrsg. von itp. Imię i nazwisko autora recenzji oraz miasto, w którym pracuje, umieszczamy pod tekstem recenzji, z prawej strony.

2. Nekrologi: w tytule imię i nazwisko zmarłego, pod nim w nawiasach dokładne daty życia, imię i nazwisko autora jak w recenzji.

IV. Tytuły, cytaty, cudzysłowy.

1. Tytuły dzieł i dokumentów:

a) rękopisy: oryginalne tytuły i incipity dokumentów, referatów itp. piszemy w cudzysłowie, tytuły nadane przez autora tekstu — bez cudzysłowu, np. Laudum sejmiku, Memorial itp.;

b) druki: tytuły dzieł i dokumentów piszemy kursywą, tytuły rozdziałów i fragmentów dzieł (dokumentów) — w cudzysłowie, tytuły domyślne lub utarte określenia tytułowe — dużą literą bez wyróżnień, np. Kronika Helmolda, Roczniki kwedlinburskie, Geograf Bawarski, Konstytucja 3 Maja.

2. Cytaty:

a) źródła cytujemy wyłącznie w języku oryginału; w wypadku słowiańskich alfabetów cyrylickich (białoruskiego, bułgarskiego, macedońskiego, rosyjskiego, serbsko-chorwackiego i ukraińskiego) stosujemy transliterację opracowaną na podstawie polskiej wersji normy międzynarodowej (PN-ISO 9:2000), zob. niżej tablicę transliteracyjną;

b) cytowanych fragmentów źródłowych nie poprzedzamy i nie kończymy trzema kropkami;

c) opuszczenia w cytowanym tekście sygnalizujemy dwiema pauzami bez nawiasów prostokątnych: — —.

3. Cudzysłowy: generalnie podwójne (dół-góra), w tekstach angielskich — podwójne w górnej frakcji.

V. Pisownia imion, nazwisk i innych wyrażen określających osoby.

1. Stosujemy oryginalną pisownię imion i nazwisk w ojczystym języku osób wzmiankowanych, w wypadku imion i nazwisk słowiańskich zapisanych cyrylicą stosujemy transliterację (zob. punkt IV.2a). Powyższe nie dotyczy osób uznanych za powszechnie znane (np. Cyceeron, Szekspir, Waszyngton, Wolter itd.), panujących i świętych. W wypadku spolonizowanych cudzoziemców można stosować formę polską.

2. Imiona osób po raz pierwszy wzmiankowanych w tekście lub narracyjnym fragmencie przypisu powinny być przytoczone w pełnym brzmieniu. W innych przypadkach podaje się inicjały imion i nazwisko lub — zwłaszcza w odniesieniu do postaci znanych albo często wymienianych w tekście — tylko nazwisko, np. Kościuszko, Mickiewicz. W opisach bibliograficznych i archiwalnych zawsze należy uwzględnić jedynie inicjały imion i nazwisko.

3. Osoby wymieniane w recenzjach powinny występować bez stopni oraz tytułów naukowych i zawodowych. Zasada ta nie obowiązuje w nekrologach w odniesieniu do zmarłych.

4. W recenzjach słowo „Autor” piszemy wielką literą, o ile odnosi się do autora recenzowanej pracy.

5. W nekrologach zaimki osobowe określające zmarłych piszemy wielką literą.

VI. Skróty, daty i inne określenia czasu, liczebniki.

1. W tekstach stosujemy ogólnie przyjęte skróty: itd., m.in., etc. i inne (zob. niżej zamieszczony wykaz skrótów), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek).

2. Daty w tekście:

- a) miesiąc słownie, np. 5 marca 1910 r.;
- b) przy różnych stylach (kalendarzach): 10/20 maja 1589 r., ale 27 II/11 III 1896 r.;
- c) okresy od do: np. 1–10 maja 1900 r., 1 maja – 10 czerwca 1900 r.;
- d) w datach wtrąconych w nawiasie miesiąc podaje się liczbą rzymską i nie stosuje się skrótu r. na końcu, np. (1 V 1826).

3. Daty w przypisach:

- a) miesiąc liczbą rzymską, np. 5 III 1900 (nie dotyczy cytatów i fragmentów narracyjnych);
- b) w razie braku daty dziennej miesiąc zawsze słownie, np. w marcu 1825 r.

4. Pisownia określeń „wiek”, „rok”:

- a) przed — rozwinięte, np. w wieku XVI, w roku 1928;
- b) po — skrócone, np. w XVI w., w 1928 r.

5. W określeniach typu „w drugiej połowie”, „lata osiemdziesiąte” nie używa się cyfr.

6. Liczebniki:

- a) zapis cyfrowy z oddzielaniem spacją rzędów wielkości, np. 1234, 11 456, 234 567;
- b) zapis cyfrowy z zastosowaniem skrótów: tys., mln, mld, np. 2 tys., 5 mln, 10 mld.

VII. Przypisy następują po tekście od nowej strony — tzw. przypisy końcowe (nigdy tzw. dolne, tj. pod fragmentami tekstu, do których się odnoszą). Numery przypisów umieszczamy w górnej frakcji, bez nawiasów, kropek itp., w wierszu z wcięciem akapitowym. Odsyłacze do nich w tekście umieszczamy w górnej frakcji; w przypadku zbiegnięcia się odsyłacza z przecinkiem, średnikiem lub kropką kończąca zdanie — przed tymi znakami (z wyjątkiem skrótów, np.: w. lub r.). W przypisach stosuje się skróty takie jak w tekście oraz konwencjonalne skróty łacińskie: *ibidem*, *idem*, *eadem*, *idem*, *eadem*, *op. cit.*, *loc. cit.* Można stosować też inne, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z objaśnieniem przy pierwszym zastosowaniu. Poprawkę, np. w błędnie wydrukowanym opisie bibliograficznym, zaznaczamy skrótem [i.e.].

VIII. Opisy bibliograficzne.

1. Czasopisma: inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł tekstu (kursywą), tytuł czasopisma w cudzysłowie lub skrót tytułu (jeśli występuje w poniższym wykazie, bez cudzysłowu), rocznik, rok wydania, numer lub zeszyt cyframi arabskimi, strony, np.: J. Michalski, *Publicystyka i parapolityka doby sejmu 1776 roku*, KH 105, 1998, 1, s. 21–64.

2. Serie wydawnicze:

a) tytuły zależne: tytuł serii kursywą, numer tomu cyfrą arabską, tytuł tomu kursywą, numer woluminu, zeszytu, części cyfrą arabską, miejsce i rok wydania, strony, np. *Acta Nuntiatursae Poloniae*, t. 15: *Germanicus Malaspina (1591–1598)*, vol. 1: (1 XII 1591 – 31 XII 1592), wyd. L. Jarmański, Cracoviae 2000, s. 421–457;

b) tytuły niezależne: inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł kursywą, miejsce i rok wydania, nazwa serii i numer tomu bez wyróżnienia, strony na końcu. W wypadku prac zbiorowych po tytule przywołwanego tekstu następuje po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych), tytuł opracowania zbiorowego pisany kursywą oraz inicjał imienia i nazwisko redaktora, np. J. Tyszkiewicz, *Brunon z Querfurtu*, w: *Z dziejów średniowiecznej Europy Środkowoschodniej*, red. idem, Warszawa 1998, *Fasciculi Historici Novi*, t. 2, s. 38–49.

3. Teksty zamieszczone w wydawnictwach ciągłych o charakterze wydawnictw zbiorowych traktujemy jak artykuły w czasopismach (tytuły wydawnictw w cudzysłowie), np. J. Staszewski, *Elekcja 1697 roku*, „*Acta Universitatis Nicolai Copernici*”, Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 259, *Historia*, 28, 1993, s. 73–92. Jeśli książka ukazała się jako jeden tom (zeszyt) wydawnictwa ciągłego, to stosujemy następujący opis: inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł kursywą, miejsce i rok wydania, tytuł wydawnictwa ciągłego w cudzysłowie, tomy, zeszyty i podobne informacje.

4. Biogramy w *Polskim Słowniku Biograficznym* traktujemy jak artykuły w wielotomowej pracy zbiorowej, np. M. Zgórniak, *Haller Cezary*, PSB, t. 9, Wrocław 1960–1961, s. 250.

5. Stosujemy polskie określenia skrótowe: wyd., oprac., red. (nie pod red.).

6. Opisy bibliograficzne wtrącone do tekstu lub wywodu w przypisie zamykamy w nawiasie okrągłym.

7. Po incipitach prac wielokrotnie cytowanych nie umieszczamy wielokropka.

8. W opisach bibliograficznych prac opublikowanych w słowiańskich alfabetach cyrylickich stosujemy transliterację (zob. punkt IV.2a).

9. Opisy archiwaliów i rękopisów modernizujemy zgodnie z zasadami określonymi w *Instrukcji wydawniczej dla średniowiecznych źródeł historycznych* (Kraków 1925) oraz *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* (Wrocław 1953).

10. Opisy starodruków nie są modernizowane.

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i>
AP	— Archiwum Państwowe
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU–PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno–Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	— „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum</i>
MK	— Metryka Koronna
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
mps	— maszynopis
n.	— i następna
nn.	— i następne
OiRwP	— „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	— opus citatum
PH	— „Przegląd Historyczny”
PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1878–1890
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno–Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891

- „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
- „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
- „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Kraków 1992–
- SIRE — „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
- S:KP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*
- S — „Studia Historyczne”
- SRIO — *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva*
- Sbótka — „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
- SPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*
- SS — *Słownik Starożytności Słowiańskich*
- S. Źr. — „Studia Źródłoznawcze”
- sgn. — sygnatura
- V — Volumina Legum
- wd. — wydanie, wydał
- z. — zeszyt
- Z — „Zapiski Historyczne”
- zb. — zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylic- kiego	Transli- teracja	Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylic- kiego	Transli- teracja	Język
1	А а	A a	b b u m r s u	27	Р р	R r	b b u m r s u
2	Б б	B b	b b u m r s u	28	С с	S s	b b u m r s u
3	В в	V v	b b u m r s u	29	Т т	T t	b b u m r s u
4	Г г	G g	b b u m r s u	30	Ѣ ѣ	Ć ć	s
5	Д д	Đ đ	b b u m r s u	31	Ќ к	Ќ к	m
6	Ђ ђ	Đ đ	s	32	У у	U u	b b u m r s u
7	Ѓ г	Ĝ ĝ	m	33	Ў ў	Ŭ ŭ	b
8	Е е	E e	b b u m r s u	34	Ф ф	F f	b b u m r s u
9	Ё ё	Ë ë	b r	35	Х х	H h	b b u m r s u
10	Є є	Ê ê	u	36	Ц ц	C c	b b u m r s u
11	Ж ж	Ž ž	b b u m r s u	37	Ч ч	Č č	b b u m r s u
12	З з	Z z	b b u m r s u	38	Ѡ ѡ	Ď ě	m s
13	С с	Ž ž	m	39	Ш ш	Š š	b b u m r s u
14	И и	I i	b** b u m r s u	40	Щ щ	Ŝ ŝ	b u r u
15	І і	İ i	b r** u	41	Ъ ъ	" "	b** b u r
16	Ї ї	Ĭ ĭ	u	42	Ы ы	Y y	b r
17	Ј ј	Ĵ ĵ	m s	43	Ь ь	' '	b b u r u
18	Й й	J j	b b u r u	44	Э э	È è	b r
19	К к	K k	b b u m r s u	45	Ю ю	Û û	b b u r u
20	Л л	L l	b b u m r s u	46	Я я	Â â	b b u r u
21	Љ љ	Ľ ľ	m s	47	' '	' '	b b u m r s u
22	М м	M m	b b u m r s u	48	Г г	Ĝ ĝ	b** u**
23	Н н	N n	b b u m r s u	49	Ѣ ѣ	Ë ë	b** r**
24	Њ њ	Ń ń	m s	50	Ж ж	Ǻ ǻ	b u**
25	О о	O o	b b u m r s u	51	Ө ө	Ɔ Ɔ	r**
26	П п	P p	b b u m r s u	52	У у	Û û	r**

* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.

** Występuje w dawnej pisowni.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy roczne.

- W kraju
  - urzędy pocztowe oddawcze, właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora, oraz doręczyciele w miejscowościach, gdzie dostęp do urzędu jest utrudniony;
  - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl — wpłaty należy kierować na konto bankowe: Nr 06 1020 1185 0000 4202 0014 0426 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty.

- Ze zleceniem wysyłki do innych państw:
  - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl — wpłaty należy kierować na konto bankowe: Nr 06 1020 1185 0000 4202 0014 0426 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty; dostawa odbywa się pocztą, zwykłą, w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Cena opłaconej w wydawnictwie prenumeraty (4 numery) na 2009 rok w kraju wynosi **80 zł**. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę (pocztą, zwykłą) jest w Europie o 100%, a w krajach pozaeuropejskich o 200% wyższa od krajowej.

Poza prenumeratą cena numerów bieżących i archiwalnych ma charakter w pełni wolnorynkowy.

Wcześniejsze i bieżące numery można nabywać bezpośrednio w Dziale Handlowym Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl. Również można je zamawiać we wszystkich księgarniach naukowych i akademickich (cena 1 egz. w tych księgarniach może różnić się od ceny w Wydawnictwie).

Subscription orders (17 US\$ per copy, 68 US\$ per year) available through the local press distributors.

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, Poland
tel./fax: (22) 828 49 73
<http://www.semper.pl>
e-mail: pren@semper.pl

Commercial restriction for this copy: FOR SALE IN POLAND ONLY!

ISSN 0023-5903

9 770023 590802

03 >